

Bruxelles, 20.12.2016
COM(2016) 812 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Fonduri structurale și de investiții europene 2014-2020
Raportul din 2016 de sintetizare a rapoartelor anuale de implementare a programelor
care vizează implementarea în perioada 2014-2015**

Fonduri structurale și de investiții europene 2014-2020
Raportul din 2016 de sintetizare a rapoartelor anuale de implementare a programelor
care vizează implementarea în perioada 2014-2015

1. INTRODUCERE

În contextul semnelor de redresare economică, multe state membre și regiuni se confruntă în continuare cu o creștere fragilă și cu deficiențe structurale. Disparitățile economice și sociale dintre statele membre și din interiorul acestora persistă, iar nivelul general de investiții rămâne sub nivelurile înregistrate înainte de criză. Noua generație de programe din cadrul **fondurilor structurale și de investiții europene (fondurile ESI) pentru perioada 2014-2020** oferă oportunități semnificative pentru investiții publice și private în vederea sprijinirii creșterii, a ocupării forței de muncă și a transformării structurale.

Efortul investițional total se ridică la 638 de miliarde EUR în perioada 2014-2020; aproximativ un milion de proiecte au fost selectate, în valoare de 58,8 de miliarde EUR (valoarea care a crescut deja la 128,8 de miliarde EUR până în toamna anului 2016); 274 000 de întreprinderi au primit sprijin; 2,7 milioane de persoane au beneficiat de asistență pentru a-și căuta un loc de muncă, un program de formare sau de educație; și au fost realizate investiții pentru îmbunătățirea biodiversității a 11,1 milioane de hectare de teren agricol. Acestea sunt câteva dintre rezultatele preliminare care reies din rapoartele anuale de implementare din 2016 (RAI) prezentate de statele membre cu privire la implementarea fondurilor ESI în primii doi ani ai ciclului de programare.

În decembrie 2015, Comunicarea „*Investiții în locuri de muncă și în creștere - Valorificarea la maximum a contribuției fondurilor structurale și de investiții europene*” a sintetizat rezultatele negocierilor cu toate statele membre referitoare la acordurile de parteneriat și la programe¹. Comunicarea a evidențiat, de asemenea, contribuția preconizată a celor cinci fonduri ESI² la strategia de creștere a UE, la Planul de investiții pentru Europa și la abordarea provocărilor și reformelor structurale în statele membre. Totodată, fondurile ESI contribuie în mod direct la prioritățile politice ale Comisiei.

Acest raport este primul dintr-o serie de rapoarte anuale privind implementarea fondurilor ESI, adresate instituțiilor UE. Realizarea acestui bilanț are loc în contextul noutăților majore introduse în 2014 cu scopul de a îmbunătăți calitatea cheltuirii fondurilor, precum concentrarea pe obiective tematice, legăturile mai puternice cu guvernarea economică, condiționalitățile *ex ante*, o atenție sporită acordată rezultatelor și mecanisme de măsurare a performanței. El îndeplinește două cerințe formale: (a) de a realiza o sinteză a rapoartelor de implementare anuale din 2016 cu privire la cele 533 de programe prezentate de statele

¹ Comunicarea COM(2015) 639 din 14 decembrie 2015, în temeiul articolului 16 alineatul (3) din Regulamentul privind dispozițiile comune (RDC) - Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 din 17 decembrie 2013.

² Cele cinci fonduri ESI sunt Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul social european (FSE), Fondul de coeziune (FC), Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM). Politica de coeziune include FEDR, FSE și FC.

membre și de regiuni pentru perioada 2014-2015 și (b) de a sintetiza evaluările disponibile ale acestor programe³.

Raportul sintetizează informații cu privire la selectarea proiectelor și realizările privind indicatorii la nivel național, precum și informații cu privire la crearea mecanismelor de implementare de statele membre și de regiuni. El reprezintă o completare a analizei tehnice realizate în mai 2016, din perspectiva bugetului UE, privind execuția bugetară a fondurilor ESI⁴.

Secțiunea 2 de mai jos oferă o prezentare de ansamblu asupra progresului privind implementarea înregistrat până la sfârșitul anului 2015 și descrie eforturile de creare a unor strategii și mecanisme solide pentru realizarea unor investiții eficiente. Secțiunea 3 prezintă în mod mai detaliat progresul înregistrat în domeniile tematice cheie. Secțiunea 4 prezintă o sinteză a activităților în curs de desfășurare pentru furnizarea unei evaluări solide a implementării politicii.

2. PREZENTARE DE ANSAMBLU A EFORTURILOR ÎN VEDEREA PROGRAMĂRII FONDURILOR ESI ȘI A DEMARĂRII INVESTIȚIILOR

În cursul anilor 2014 și 2015, autoritățile naționale și regionale au avut trei obiective principale (a) să finalizeze negocierile și să asigure adoptarea programelor noi, (b) să lanseze programele noi și (c) să finalizeze cu succes implementarea programelor aferente perioadei 2007-2013.

Adoptarea tardivă a cadrului financiar multianual pentru perioada 2014-2020 a avut repercusiuni asupra adoptării legislației care reglementează fondurile ESI. Procesul de aprobare a programelor pentru perioada 2014-2020 și realizările preconizate ale acestor programe au fost prezentate în decembrie 2015⁵. Până la sfârșitul anului 2014, au fost adoptate 220 de programe. Cu toate acestea, majoritatea - 313 programe - au fost finalizate în 2015, 181 fiind finalizate numai în al doilea semestru. În consecință, deși majoritatea programelor adoptate în 2015 au raportat progrese, în cazul multora dintre acestea activitatea de selecție a primelor lor proiecte până la sfârșitul lui 2015 era încă în desfășurare.

Generația 2014-2020 a programelor finanțate din fondurile ESI se concentrează mai puternic asupra rezultatelor, transparenței și responsabilității: până în 2023, toate programele vor transmite RAI care ar trebui să prezinte o cuantificare detaliată a progresului înregistrat în ceea ce privește finanțele, realizările și rezultatele preconizate. Programele sunt astfel aliniate în mod clar la inițiativa „*Bugetul UE concentrat pe rezultate*”⁶.

³ Articolul 53 alineatul (1) din RDC.

⁴ http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/2015/analysis-of-the-budgetary-implementation-of-the-european-structural-and-investment-funds-in-2015_en.pdf

⁵ Comunicarea COM(2015) 639 - a se vedea nota de subsol 1.

⁶ Inițiativa „*Bugetul UE concentrat pe rezultate*” a fost lansată în 2015: http://ec.europa.eu/budget/budget4results/index_en.cfm

2.1. Prezentare de ansamblu a progresului privind implementarea

Platforma de date deschise pentru fondurile ESI⁷ a fost actualizată pentru a indica volumul financiar al selecției proiectelor și previziunile și realizările aferente indicatorilor comuni, astfel cum sunt raportate de programe în cadrul RAI din 2016.

2.1.1. Sinteză financiară

Din punctul de vedere al plăților efectuate de UE către statele membre, până la sfârșitul anului 2015 au fost plătite 15,4 miliarde EUR. Această sumă reprezintă 13,8 % din angajamentele UE pentru anii 2014 și 2015⁸ și este constituită în principal din plăți de prefinanțare.

În cadrul RAI din 2016, care vizează anii 2014 și 2015, statele membre au notificat Comisiei alocările financiare destinate proiectelor selectate. Volumul total al proiectelor selectate pentru sprijin a fost de **58,8 miliarde EUR, reprezentând 9,2 % din volumul total al investițiilor planificate pentru perioada 2014-2020**. Contribuția UE la aceste proiecte selectate este estimată la 41,8 miliarde EUR. În tabelul 1 de mai jos este prezentată defalcarea volumului selecției de proiecte în funcție de obiectivul tematic, care a fost notificată de statele membre la sfârșitul anului 2015.

Tabelul 1: Costul total al proiectelor selectate, defalcate în funcție de obiectivul tematic (milioane EUR) și rata de selectare a proiectelor până la sfârșitul anului 2015

Codul OT	Obiective tematice	Investiții totale planificate Milioane EUR ⁹	Costul total eligibil al proiectelor selectate, la sfârșitul anului 2015 Milioane EUR	Rata de selectare a proiectelor pentru anul 2015
01	Cercetare și inovare	59 549,3	3 378,4	5,7 %
02	Tehnologii ale informației și comunicării	18 297,6	736,7	4,0 %
03	Competitivitatea IMM-urilor	83 593,6	7 476,6	8,9 %
04	Economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon	52 777,2	2 274,0	4,3 %
05	Adaptare la schimbările climatice și prevenirea riscurilor	37 783,6	6 554,2	17,3 %
06	Protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor	72 316,2	7 573,0	10,5 %
07	Infrastructuri ale rețelelor de transport și energie	66 659,5	4 139,6	6,2 %
08	Locuri de muncă sustenabile și de calitate	46 390,9	6 456,9	13,9 %

⁷ Platforma de date deschise pentru fondurile ESI: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

⁸ Angajamente care acoperă alocarea principală a programelor (neincluzând angajamentele asumate pentru rezerva de performanță).

⁹ Raportarea datelor financiare de către statele membre pentru FEDR, FC și FSE nu oferă o defalcare completă în funcție de obiectivul tematic, în special în cazul axelor prioritare care acoperă obiective tematice multiple. Prin urmare, investițiile planificate și costul total al proiectelor selectate, prezentate mai sus în funcție de obiectivul tematic, sunt subestimate, o parte a sumelor fiind incluse în rubrica „Obiective tematice multiple”.

09	Incluziune socială	53 551,9	4 966,8	9,3 %
10	Educație și formare profesională	42 315,6	5 749,8	13,6 %
11	Administrație publică eficientă	6 080,2	680,7	11,2 %
12	Regiuni ultraperiferice și zone slab populate	220,5	47,8	21,7 %
MI	Măsurî întrerupte	928,0	-	0,0 %
	Obiective tematice multiple (FEDR/FC/FSE)	78 980,5	6 077,2	7,7 %
AT	Asistență tehnică	18 712,1	2 674,3	14,3 %
	Total	638 157	58 786	9,2 %

Sursă: Comisia, pe baza datelor raportate de programe

Pe baza celor mai recente date financiare raportate până în toamna anului 2016, implementarea prezintă o accelerare bruscă din punctul de vedere al volumului de selectare a proiectelor. Volumul financiar total al proiectelor selectate s-a majorat de peste două ori în 9 luni, crescând de la 58,8 miliarde EUR la 128,8 miliarde EUR (20,2 % din investițiile planificate).

Datele financiare din perioada 2014-2015 oferă o primă imagine rapidă a progreselor inițiale. Există indicii care ne arată că, în general, progresele inițiale înregistrate pe teren în ceea ce privește selectarea proiectelor sunt în mare măsură comparabile cu situația de la sfârșitul anului 2009 (din perioada 2007-2013), când selectarea proiectelor din cadrul politicii de coeziune se afla la un nivel similar. Cu toate acestea, ca și atunci, progresele înregistrate cu privire la selectarea proiectelor și progresele privind nivelurile-țintă ale indicatorilor variază în funcție de statul membru și de program. Această situație a apărut ca urmare a unei combinații de elemente, și anume calendarul obligației de raportare și faptul că multe programe au fost adoptate de-abia în 2015, iar implementarea lor nu avusese loc.

Întrucât datele aferente anului 2015 sunt extrem de parțiale, acestea nu oferă o bază pentru concluzii generale solide cu privire la succesul sau succesul probabil al lansării programelor în statele membre. Imaginea rapidă privind anul 2015 în mod clar nu este reprezentativă pentru activitatea unui an întreg. Se estimează că datele obținute până la sfârșitul anului 2016 vor prezenta o imagine mai reprezentativă a progresului înregistrat în legătură cu activitățile de implementare desfășurate pe parcursul unui an de activitate întreg sau aproape întreg, din punctul de vedere al selectării proiectelor, al cheltuielilor și al obținerii de beneficii reale.

Anexele 1.1 și 1.2 prezintă defalcarea în funcție de fond a volumelor selecției proiectelor la sfârșitul anului 2015 și, respectiv, în toamna anului 2016. Anexele 2.1 și 2.2 prezintă aceleași date financiare, astfel cum sunt raportate de fiecare stat membru. Din compararea celor două imagini rapide se poate observa deja că tendințele implementării inițiale sunt dinamice, până în toamna anului 2016 înregistrându-se rate de selectare a proiectelor mai omogene între statele membre și obiectivele tematice. Comisia este conștientă de faptul că, până în toamna anului 2016, a avut loc o anumită subraportare cu privire la selectarea proiectelor din cadrul unor programe, însă în datele cele mai recente există și indicii privind progresul lent în domeniul specifice.

2.1.2. Progresul în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor programelor

RAI din 2016 furnizează informații cu privire la progresul în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor programelor. Progresul este evaluat pe baza numărului de proiecte selectate și a contribuției lor preconizate la îndeplinirea obiectivelor respective.

Până la sfârșitul anului 2015, statele membre și regiunile selectaseră 989 000 de proiecte, variind de la investiții în infrastructuri mari la sprijin individual pentru exploatații agricole. Printre diferitele măsuri de performanță a programelor, cifrele principale raportate până la sfârșitul anului 2015 sunt următoarele:

- fondurile ESI în ansamblu au finanțat până în prezent proiecte care sprijină 274 000 de societăți;
- 2,7 milioane de participanți au beneficiat de proiecte sprijinite de FSE;
- 11,1 milioane de hectare de teren agricol sau 6 % din suprafața agricolă utilizată (SAU) sunt selectate pentru sprijin în vederea gestionării terenurilor cu scopul unei mai bune protecții a biodiversității;
- 24 % din populația rurală totală (69 de milioane de locuitori) este vizată de grupuri de acțiune locală LEADER selectate (GAL);
- peste 10 % din grupurile de acțiune locală din sectorul pescuitului (GALP) sunt operaționale, fiind selectate strategii pentru dezvoltarea locală.

Caseta 1: Prezentare de ansamblu a sprijinului acordat întreprinderilor în cadrul tuturor fondurilor ESI

Sprijinul pentru întreprinderi - inclusiv exploatații agricole și întreprinderi de pescuit - este planificat în principal în cadrul obiectivului tematic specific de îmbunătățire a competitivității IMM-urilor dar și, de exemplu, în cadrul obiectivelor tematice privind cercetarea și inovarea, economia digitală și economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Toate fondurile ESI sunt menite să acorde sprijin întreprinderilor. În cadrul RAI din 2016 se remarcă progresul înregistrat în ceea ce privește sprijinirea întreprinderilor până la sfârșitul anului 2015.

- Un număr total de 274 000 de societăți sunt vizate de operațiunile selectate. Această cifră reprezintă aproximativ 13,6 % din ținta de 2 milioane de societăți care trebuie să fie sprijinite până la sfârșitul perioadei.
- Proiectele selectate vor sprijini sau au sprijinit 138 000 de societăți în cadrul FEDR, 89 000 de microîntreprinderi și de întreprinderi mici și mijlocii în cadrul FSE și 47 000 de societăți din mediul rural în cadrul FEADR (tineri fermieri și investiții în active fizice din exploatații agricole).

2.2. Crearea de mecanisme de implementare a programelor

Eficacitatea și calitatea programelor se bazează pe trei piloni: (a) structuri și proceduri solide, (b) îndeplinirea condițiilor prealabile pentru depășirea barierelor existente în calea investițiilor, și (c) alinierea clară cu prioritățile semestrului european.

În primul rând, lansarea cu succes a unui program aflat în gestiune partajată necesită ca autoritățile de management naționale sau regionale **să stabilească structurile și procedurile programului**, astfel încât să se asigure că pe toată durata programului se efectuează investiții solide și de bună calitate. Activități-cheie incluse:

- desemnarea autorităților responsabile;
- mobilizarea părților interesate, a organismelor de punere în aplicare și a beneficiarilor potențiali;
- instituirea de comitete de monitorizare (selectarea membrilor și elaborarea de norme și proceduri);
- adaptarea sau crearea de aplicații informatice (inclusiv e-coeziunea pentru a facilita comunicarea cu beneficiarii) și de sisteme de monitorizare a proiectelor (inclusiv, în anumite cazuri, date cu privire la participanți individuali);
- definirea criteriilor de selecție și lansarea cererilor de propuneri pentru diferite domenii de investiții, acordând solicitanților timp suficient pentru pregătirea propunerilor și prezentarea cererilor, precum și evaluarea cererilor, urmată de finalizarea ofertelor și aprobarea informațiilor fizice (indicatori) cu privire la operațiunile selectate.

Toate aceste elemente au constituit, în 2014 și în 2015, o preocupare majoră a autorităților responsabile de programe și sunt descrise în mod frecvent în RAI. Punerea în aplicare a acestor elemente a fost importantă pentru lansarea cu succes a programelor dar, în același timp, ea susține efortul pe termen mediu și pe termen lung necesar pentru furnizarea de investiții de calitate concentrate pe rezultate, cu sprijinul părților interesate multiple din cadrul fiecărui program.

În al doilea rând, statele membre și regiunile trebuie să îndeplinească condițiile prealabile menite să garanteze eficacitatea și eficiența investițiilor cofinanțate prin fondurile ESI - așa-numitele **condiționalități ex ante**.

În momentul adoptării programelor, erau îndeplinite aproximativ 75 % din condiționalitățile *ex ante*. În ceea ce privește procentul rămas, Comisia a aprobat planuri de acțiune specifice, pe care majoritatea statelor membre trebuie să le finalizeze până la sfârșitul anului 2016. Comisia a confirmat că, până la 31 octombrie 2016, au fost finalizate o treime din planurile de acțiune. Totodată, s-au înregistrat progrese semnificative în cazul majorității planurilor de acțiune rămase. Statele membre sunt obligate să includă informații cu privire la finalizarea planurilor de acțiune privind condiționalitățile *ex ante* în RAI sau în rapoartele intermediare naționale care urmează a fi prezentate la mijlocul anului 2017.

Caseta 2: Valoarea adăugată a condiționalităților *ex ante*

Condiționalitățile *ex ante* îmbunătățesc eficacitatea și eficiența investițiilor sprijinite de fondurile ESI, având totodată un impact pozitiv asupra publicului mai larg și asupra investițiilor private din statele membre. Acestea privesc în principal:

- Instituirea de cadre strategice și de planuri de gestionare care contribuie la prioritizarea investițiilor astfel încât să reflecte, după caz, nevoile de la nivel european, național și regional.
- Eliminarea barierelor din calea investițiilor din mai multe domenii cofinanțate din fondurile ESI.
- Asigurarea existenței unor cadre naționale de reglementare care sunt conforme cu legislația în domeniile-cheie de intervenție a fondurilor ESI.
- Îmbunătățirea capacității instituționale și administrative a administrației publice, precum și a beneficiarilor sprijinului din fondurile ESI.

Câteva exemple de implementare a condiționalităților *ex ante* și beneficiile acestora:

- Italia a adoptat o strategie națională privind banda largă (condiționalitatea 2.2) aliniată la obiectivele UE 2020, care vizează reducerea deficiențelor persistente. Strategia are în vedere să asigure o conexiune în bandă largă de cel puțin 100 Mbps pentru un procent de până la 85 % din populația italiană, și, până în 2020, o conexiune de cel puțin 30 Mbps pentru întreaga populație italiană.
- Polonia a finalizat cu succes procesul de transpunere a Directivei privind performanța energetică a clădirilor (condiționalitatea 4.1 cu privire la eficiența energetică). Fără această condiționalitate *ex ante*, finalizarea procesului respectiv ar fi necesitat mai mult timp.
- În Letonia, elaborarea strategiei naționale de specializare inteligentă (condiționalitatea 1.1) a contribuit la reformele structurale din sectorul cercetării și inovării, inclusiv la reforma instituțiilor de cercetare. Aceasta a contribuit de asemenea la concentrarea sprijinului pe domenii prioritare.
- În România, a fost adoptată strategia națională pentru reducerea abandonului școlar timpuriu (condiționalitatea 10.1), care a fost transpusă la nivelurile teritoriale relevante. Obiectivul este de a crește rata de frecvență a școlii și de a reduce abandonul școlar timpuriu, printr-o abordare de tip parteneriat și un mecanism de monitorizare solid.
- În Polonia, condiționalitatea *ex ante* generală 3 privind invaliditatea a fost îndeplinită în 2015 prin adoptarea unei agende pentru acțiuni legate de egalitatea de șanse, nediscriminare și egalitatea între femei și bărbați în ceea ce privește fondurile UE. Ministerul polonez pentru dezvoltare economică s-a asigurat că orientările aplicabile sunt obligatorii pentru toate autoritățile de management. În plus, au fost desemnați ofițeri de accesibilitate, iar serviciile Comisiei, împreună cu Ministerul polonez pentru dezvoltare economică, monitorizează punerea în aplicare a acestor dispoziții care transpun articolele 6 și 7 din RDC.
- Estonia a elaborat și a îmbunătățit Planul de dezvoltare a sănătății publice 2009-2020 pentru a îndeplini condiționalitatea *ex ante* 9.3 pentru sectorul sănătății. Acest plan conține un inventar pe termen lung al investițiilor necesare în infrastructură, luând în considerare tendințele demografice preconizate, și un cadru de lansare a investițiilor și de îmbunătățire a eficienței din punctul de vedere al costurilor a sistemelor de asistență medicală și a accesului la acestea.

- Finlanda a adoptat o legislație națională prin care se asigură disponibilitatea capacității administrative de a se conforma punerii în aplicare a unui sistem de control, de inspecție și de asigurare a respectării normelor prevăzute de politica comună în domeniul pescuitului.

În primăvara anului 2017, Comisia va publica un document de lucru privind valoarea adăugată a condiționalităților *ex ante*. Analiza finală a îndeplinirii condiționalităților *ex ante* în cadrul fondurilor ESI va fi prezentată în raportul strategic până la sfârșitul anului 2017. Până la mijlocul anului 2017, o comunicare privind specializarea inteligentă (EAC 1.1) va prezenta realizările, provocările, lecțiile învățate și acțiunile viitoare ale Comisiei pentru a ajuta un număr de peste 120 de strategii naționale și regionale de specializare inteligentă să stimuleze creșterea și locurile de muncă bazate pe inovare. Comunicarea va sublinia, în special, modul în care aceste strategii pot să combine o abordare teritorială de jos în sus cu prioritățile și politicile Comisiei și să creeze sinergii între fondurile UE gestionate în mod direct sau partajat care sprijină inovarea, cercetarea și competitivitatea.

În al treilea rând, în ceea ce privește **legătura mai strânsă cu guvernarea economică a UE și cu semestrul european**, peste două treimi din recomandările specifice fiecărei țări adoptate în 2014 au avut relevanță pentru investițiile din fondurile ESI (în special FEDR și FSE) și au fost astfel integrate în prioritățile privind programele statelor membre. Recomandările vizează reforme în șase domenii principale: cercetare și inovare, energie și transport, asistență medicală, participare la piața muncii, educație, incluziune socială și reforma administrației publice. Comisia va finaliza, în primăvara anului 2017, studiul intitulat „*Support of ESI Funds to the implementation of the Country Specific Recommendations and to structural reforms in Member States*” (Sprijinul acordat prin intermediul fondurilor ESI pentru punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări și pentru reformele structurale din statele membre). Acest studiu va analiza modul în care recomandările specifice fiecărei țări relevante pentru investiții din anii care au precedat adoptarea programului au fost luate în considerare în cadrul programelor finanțate din fondurile ESI. Rapoartele intermediare naționale care trebuie prezentate în 2017 vor conține de asemenea informații și evaluări cu privire la modul în care programele contribuie la strategia de creștere a Uniunii și la recomandările specifice fiecărei țări.

3. PREZENTARE DE ANSAMBLU A IMPLEMENTĂRII ÎN FUNCȚIE DE TEMELE-CHEIE

Volumul investițiilor planificate și realizările preconizate în legătură cu fondurile ESI au fost prezentate în decembrie 2015¹⁰. Acest raport oferă o prezentare de ansamblu a progresului inițial înregistrat în legătură cu implementarea programelor în 2014 și în 2015 din punctul de vedere al volumului financiar al proiectelor selectate și al progresului în contractarea și furnizarea de realizări și rezultate comune, concentrându-se pe conținutul rapoartelor anuale de implementare a programelor din 2016.

Tabelul 1 de mai sus oferă o prezentare de ansamblu a volumului financiar și a ratei de selectare a proiectelor raportate în funcție de obiectivul tematic la sfârșitul anului 2015 în legătură cu fondurile ESI. În ceea ce privește indicatorii, acest raport se bazează pe previziunile privind contribuția așteptată de la proiectele selectate și pe realizările raportate în cadrul indicatorilor comuni pentru fiecare fond. De asemenea, sunt prezentate exemple de proiecte care au beneficiat deja de sprijin.

¹⁰ Comunicarea COM(2015) 639 - a se vedea nota de subsol 1.

3.1. Cercetare și inovare, TIC și competitivitatea IMM-urilor

În total, investițiile în acest domeniu au primit un sprijin de aproximativ 181 de miliarde EUR, în principal din FEDR și din FEADR. Au fost selectate proiecte care se ridică la aproximativ 7 % din această valoare (peste 11,5 miliarde EUR¹¹), multe dintre acestea aflându-se deja în faza de implementare la sfârșitul anului 2015.

Suma de 3,4 miliarde EUR alocată unor proiecte specifice **de cercetare și inovare** din FEDR și din FEADR reprezintă 5,7 % din suma totală planificată pentru perioada 2014-2020. Până la sfârșitul anului 2015, se preconiza că 19 000 de societăți vor beneficia de schemele selectate finanțate din FEDR care promovează cooperarea cu institutele de cercetare (15 % din obiectiv) și că 5 000 de cercetători vor beneficia de o infrastructură îmbunătățită de cercetare și dezvoltare tehnologică (RTD) (7 % din obiectiv).

În cadrul Parteneriatului european pentru inovare privind productivitatea și sustenabilitatea agriculturii (EIP-AGRI) au fost deja instituite în jur de 200 de grupuri operaționale. Aceste proiecte finanțate din FEADR au drept obiectiv promovarea de soluții inovatoare pentru un sector agricol și forestier competitiv și sustenabil.

- *Faza a doua a proiectului paneuropean „Infrastructura Luminii Extreme - Fizica Nucleară” implementat la Măgurele, România, a fost selectată pentru a beneficia de un sprijin de 140 de milioane EUR acordat din FEDR. Acest proiect de cercetare privind laserele de mare intensitate este deschis cercetătorilor din cadrul organismelor publice și private din întreaga lume, 100 de cercetători lucrând deja în acest proiect și alți 100 fiind așteptați să se alăture proiectului în momentul finalizării sale. Proiectul aduce de asemenea beneficii socio-economice și creează valoare adăugată pentru regiune (locuri de muncă noi, infrastructură modernă, dezvoltarea întreprinderilor și vizibilitate și potențial de dezvoltare crescute).*
- *În zona transfrontalieră Öresund-Kattegat-Skagerrak este sprijinit un parteneriat transfrontalier important în vederea exploatarei centrului de cercetare a neutronilor și sincrotronilor existenți și a dezvoltării unei capacități RTDI internaționale. Proiectul include crearea unei rețele noi pentru 150 de cercetători proveniți din universități și întreprinderi și reprezintă cel mai mare parteneriat de acest fel care a fost sprijinit vreodată de Interreg în această regiune.*
- *Un grup alimentar local din Austria inferioară a inițiat, în cadrul Parteneriatului european pentru inovare, un grup operațional pentru producția sezonieră de legume, inovatoare și cu consum energetic redus. Grupul operațional reunește fermieri, cercetători, consultanți și un broker în domeniul inovării cu scopul de a dezvolta o nișă inovatoare a pieței, inclusiv analiza și optimizarea fluxului de lucru pentru producția și comercializarea de legume în timpul iernii. Un alt rezultat preconizat este evaluarea economică și ecologică a cultivării legumelor în timpul iernii.*

Cele 737 de milioane EUR alocate proiectelor în cadrul **temelor privind economia digitală** la sfârșitul anului 2015 au reprezentat 4 % din totalul planificat. În ceea ce privește FEDR, această activitate a fost legată în principal de selecția proiectelor în Estonia, în Finlanda, în Franța, în Italia, în Polonia, în Suedia și în Slovacia. Majoritatea activităților selectate până în prezent nu au legătură cu indicatorii comuni ai fondului disponibil în cadrul acestei teme.

Mai jos sunt prezentate exemple inițiale ale progresului înregistrat.

¹¹ O parte din volumul selectat în cadrul „obiectivelor tematice multiple” intră sub incidența acestor domenii - a se vedea tabelul 1 (a se vedea nota de subsol 9).

- În Finlanda, prima fază a proiectului *Date deschise pentru cele șase orașe (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku și Oulu)* este sprijinită cu 3,4 milioane EUR din fonduri UE și naționale. Sprijinul va contribui la realizarea de platforme comune de publicare și la obținerea de licențe pentru punerea la dispoziție pe scară largă a datelor publice. Obiectivul constă în promovarea inovării, dat fiind că întreprinderile și dezvoltatorii utilizează datele ca materie primă pentru crearea de servicii noi. Cele șase orașe participante oferă un mediu atractiv de testare și o piață pentru încercări și servicii noi.
- În Franța, a fost selectat un proiect de conectare a 77 000 de gospodării din regiunea Provence-Alpi-Coasta de Azur la bandă largă de mare viteză.

Competitivitatea IMM-urilor reprezintă o prioritate a programelor din cadrul FEDR, FEADR și FEPAM. Până la sfârșitul anului 2015, a fost alocat un sprijin UE în cuantum de 7,5 miliarde EUR pentru proiecte specifice (8,9 % din cuantumul total planificat).

Din FEDR s-a acordat finanțare pentru proiecte care sprijină 113 000 de IMM-uri. 95 % din aceste previziuni vizează proiecte din opt state membre (DE, ES, FI, FR, IE, PT, SE, UK) și mai multe programe Interreg. 85 000 dintre aceste societăți vor fi sprijinite prin activități de consultanță și consiliere și se preconizează crearea a 25 000 de noi întreprinderi. În această fază timpurie, se estimează că în societățile sprijinite vor fi create în mod direct 65 000 de locuri de muncă.

Peste 30 000 de exploatații agricole au fost selectate în vederea desfășurării de operațiuni de investiții pentru creșterea competitivității (9 % din obiectivul global). 10 000 de fermieri au fost selectați pentru a primi sprijin în vederea participării la sisteme de calitate (8 % din obiectiv).

Aproximativ 80 % din proiectele finanțate din FEPAM preconizate pentru această perioadă au drept obiectiv consolidarea IMM-urilor și creșterea competitivității flotei și a întreprinderilor de acvacultură. Implementarea a demarat relativ încet, întrucât doar 10 % din proiectele selectate până la sfârșitul anului 2015 se concentrează pe dezvoltarea IMM-urilor.

- **Inițiativa privind IMM-urile** adoptată în 2015 în Spania este cel mai mare și primul dintre instrumentele de acest tip care au fost instituite cu sprijin din FEDR. Procesul de implementare progresa mai rapid decât era așteptat. Până în martie 2016, se semnaseră deja contracte cu instituții financiare pentru 76 % din alocările totale din FEDR pentru garanții, iar intermediarii financiari acordaseră deja împrumuturi unui număr de aproximativ 14 000 de IMM-uri pentru un volum total de 1,4 miliarde EUR. Având în vedere succesul înregistrat, este posibil ca Spania să crească alocările din FEDR pentru Inițiativa privind IMM-urile.
- FEADR va juca de asemenea un rol important în Spania, răspunzând nevoilor în materie de investiții și de soluții inovatoare ale IMM-urilor agroalimentare. Primele proiecte au fost deja selectate și beneficiază de un sprijin public de 170 de milioane EUR (FEADR va sprijini 8 500 de proiecte, care ar trebui să primească un sprijin public în valoare de 1,5 miliarde EUR). Aceste investiții vor îmbunătăți, de exemplu, calitatea produselor agricole sau vor permite o utilizare mai eficientă a apei și a energiei.
- **Programul pentru dezvoltare economică și inovare** din Ungaria vizează creșterea competitivității și a productivității IMM-urilor. Au fost semnate aproape 2 900 de contracte și aproximativ 200 de milioane EUR au fost plătite întreprinderilor, care au inclus de la microîntreprinderi, până la întreprinderi mijlocii. Multe dintre aceste întreprinderi sunt din zonele cele mai sărace ale țării, unde condițiile mai favorabile incurajează inițiatorii de proiecte.
- În Franța, în 2015, 9 150 de fermieri tineri au fost selectați pentru a beneficia de 195 de milioane EUR, acordate din FEADR sub formă de sprijin pentru începerea unei afaceri. În același timp, în temeiul normelor tranzitorii privind FEADR, 3 600 de fermieri tineri au finalizat cu succes implementarea proiectelor de înființare de noi întreprinderi, beneficiind de un sprijin de 57 de milioane EUR.

3.2. Economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon, schimbările climatice, mediul și rețelele de transport și energie

Fondurile ESI investesc peste 260 de miliarde EUR în domeniile legate de dezvoltarea durabilă. La sfârșitul anului 2015, peste 20 de miliarde EUR¹² fuseseră deja alocate unor proiecte specifice, valoare care reprezintă aproximativ 9 % din suma totală (care se încadrează între 4,3 % și 10,5 %) din toate fondurile care contribuie în mod direct (FEDR, FC, FEADR și FEPAM)¹³.

În ceea ce privește prioritățile legate de **economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon**, a fost acordat un sprijin pentru investiții de 2,3 miliarde EUR (4,3 % din investiția planificată). Se preconizează că 1 milion de hectare de teren agricol și forestier vor beneficia de sprijin în cadrul proiectelor selectate finanțate din FEADR pentru măsuri de sechestrare a dioxidului de carbon și de conservare [25 % din obiectiv, ceea ce corespunde valorii de 2,4 % din suprafața agricolă utilizată (SAU)], iar 1,6 milioane de hectare de teren agricol fac obiectul unor contracte de gestionare în vederea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și a emisiilor de amoniac (31 % din obiectiv, ceea ce corespunde valorii de 3 % din SAU totală).

- Lituania a sprijinit Fondul „Jessica II” cu 150 de milioane EUR pentru a finanța „Programul de modernizare a blocurilor de locuințe”. Acest program are drept obiectiv modernizarea din punctul de vedere al eficienței energetice a clădirilor rezidențiale de pe întregul teritoriu al Lituaniei prin acordarea de credite preferențiale. Până în decembrie 2015, 100 de milioane EUR au fost plătite către fond, iar 40 de milioane au fost furnizate prin intermediul a 270 de contracte de credit. Rezultatul a fost un consum energetic îmbunătățit pentru un număr de peste 1 014 gospodării și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 2 400 de tone.

¹² A se vedea nota de subsol 11.

¹³ FSE contribuie la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă, respectiv competențele verzi, prin intermediul obiectivelor secundare de sprijin în special în cadrul obiectivelor tematice 8 și 10.

- *Letonia a lansat un proiect pentru crearea unei rețele de 218 puncte de încărcare pentru autovehicule electrice, care urmează să acopere întreaga țară până în 2021. Scopul proiectului este de a scădea dependența de produse petroliere din sistemul de transport, precum și de a utiliza tehnologii inovatoare în sectorul transportului.*

În ceea ce privește **clima și prevenirea riscurilor**, proiectele selecționate reprezintă 6,6 miliarde EUR (17,3 % din totalul planificat). Până în prezent, FEADR a acordat sprijin pentru 11,1 milioane de hectare de teren agricol în vederea unei gestionări specifice a terenurilor vizând protecția mai bună a biodiversității (36 % din terenurile agricole care vor fi sprijinite), iar 1,6 milioane de hectare au făcut obiectul sprijinului pentru conversia la agricultură ecologică sau pentru menținerea acestora (15,7 % din terenurile agricole care vor fi sprijinite).

- *În Turingia (Germania), o regiune cu risc de inundații care s-a confruntat cu mai multe inundații grave în ultimii 15 ani, aproximativ 13 000 de persoane beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor finanțate din FEDR în 2014 și în 2015. În Eisenach, de exemplu, se estimează că, în urma aplicării măsurilor, s-ar putea evita producerea unor pagube de aproximativ 180 de milioane EUR.*
- *În regiunea germană Schleswig-Holstein, proiectele de investiții selectate în vederea asigurării protecției costiere și împotriva inundațiilor din zonele rurale vor beneficia de un sprijin de 102 milioane EUR. În 2015, FEADR a contribuit deja la protecția costieră și împotriva inundațiilor cu suma de 73 de milioane EUR.*

În ceea ce privește prioritățile legate de **mediu și de utilizarea eficientă a resurselor**, a fost alocată proiectelor o investiție totală de 7,6 miliarde EUR (10,5 % din totalul planificat). Aceasta include proiecte selectate finanțate din FEADR de peste 420 de milioane reprezentând cheltuieli publice totale, care abordează obiective privind energia regenerabilă și eficiența utilizării apei și a energiei. În cadrul FEDR și FC nu au fost raportate încă valori semnificative pentru indicatorii comuni care măsoară realizările în ceea ce privește capacitatea de reciclare a deșeurilor, îmbunătățirea epurării apelor reziduale sau îmbunătățirea alimentării cu apă, deși programele au raportat valori pentru indicatori specifici. Aproximativ 90 % din toate proiectele selectate în vederea acordării de sprijin din FEPAM până la sfârșitul anului 2015 promovează utilizarea eficientă a resurselor și protecția mediului. Majoritatea acestor proiecte vizează protejarea și refacerea biodiversității marine prin creșterea substanțială a controlului fizic al debarcărilor și reducerea volumului capturilor nedorite, sprijinind astfel punerea în aplicare a politicii comune în domeniul pescuitului.

- *În Țările de Jos, 130 000 de hectare au beneficiat de sprijinul din FEADR pentru a spori biodiversitatea sau pentru a îmbunătăți gestionarea apei, de exemplu printr-o mai bună utilizare a îngrășămintelor și a pesticidelor. Eficacitatea măsurilor în materie de mediu a fost crescută, de asemenea, printr-o abordare nouă, inovatoare și bazată pe cooperare. Fermierii beneficiază de mai multă flexibilitate pentru a adapta măsurile la factori variabili, precum condițiile climatice.*

În ceea ce privește investițiile în **rețele strategice**, sunt planificate investiții semnificative în TEN-T și alte investiții în transporturi în cadrul FEDR și al Fondului de coeziune. Selecția totală a proiectelor până la sfârșitul anului 2015 era de 4,1 miliarde EUR (6,2 % din suma planificată). În cazul proiectelor de transport, exemple notabile de proiecte selectate sunt:

- *Au fost selecționate pentru finanțare proiecte care vizează reconstruirea sau modernizarea a 150 km de căi ferate din rețeaua TEN-T în Estonia și aproape 140 km de căi ferate în Polonia;*
- *În Polonia, proiectele selectate vor sprijini construirea a aproximativ 320 km de șosele TEN-T noi.*

Caseta 3: Integrarea acțiunilor împotriva schimbărilor climatice în Fondurile ESI 2014-2020

Acțiunile împotriva schimbărilor climatice sunt integrate în fondurile ESI prin intermediul cadrului de reglementare. Pentru calculul sprijinului pentru acțiunile împotriva schimbărilor climatice se aplică o metodologie comună în cadrul tuturor fondurilor¹⁴. Metodologia identifică categorii specifice de sprijin care contribuie la acțiunile împotriva schimbărilor climatice acordându-le o pondere de 0, de 40 % sau de 100 %. Toate fondurile contribuie **în mod pozitiv** la acțiunile împotriva schimbărilor climatice. În total, în perioada 2014-2020, aproximativ 25 % din fondurile ESI vor sprijini obiectivele acțiunilor împotriva schimbărilor climatice. FEDR și FEADR sunt cele două fonduri care asigură cea mai mare parte din sprijinul pentru acțiunile împotriva schimbărilor climatice.

RAI din 2017 primite din partea programelor vor raporta pentru prima dată sprijinul utilizat în vederea îndeplinirii obiectivelor acțiunilor împotriva schimbărilor climatice. Comisia va sintetiza, în cadrul raportului său de sinteză din 2017, **informațiile** raportate cu privire la acțiunile împotriva schimbărilor climatice și va furniza o defalcare detaliată a cheltuielilor legate de schimbările climatice pe platforma de date deschise pentru fondurile ESI.

3.3. Ocuparea forței de muncă, incluziunea socială și educația

În acest domeniu este planificat un sprijin de peste 168 de miliarde EUR, acordat în special din FSE, dar și cu investiții din FEDR, FEADR și FEPAM. Au fost selectate proiecte care reprezintă mai mult de 12 % din această sumă (peste 11,5 miliarde EUR¹⁵) și multe dintre acestea acordaseră deja sprijin persoanelor la sfârșitul anului 2015.

FSE este principalul fond al UE care investește în ocuparea forței de muncă, incluziune socială și educație, alături de YEI, de FEDR, de FEADR și de FEPAM.

În total, implementarea FSE până la sfârșitul anului 2015 a prezentat o rată medie de selectare a proiectelor finanțate din acest fond de 13,3 %, pregătind terenul pentru o contribuție puternică din partea fondurilor ESI la îndeplinirea obiectivelor Europa 2020 în aceste domenii. Defalcarea ratei de selectare a proiectelor în funcție de obiectivul tematic, pentru fondurile ESI în ansamblu, este prezentată în tabelul 1 de mai sus.

FSE și măsurile din cadrul YEI au înregistrat, în mod cumulativ:

- 2,7 milioane de participanți¹⁶, inclusiv 1,6 milioane de șomeri și 700 000 de persoane inactive;
- dintre acești participanți, 235 000 aveau un loc de muncă în urma unei operațiuni finanțate din FSE sau YEI și 181 000 dobândiseră o calificare după finalizarea unei operațiuni finanțate din FSE sau YEI;
- 100 000 de participanți urmau un program educațional sau de formare datorită sprijinului din FSE sau YEI;
- 275 000 de participanți defavorizați din cadrul operațiunilor finanțate din FSE sau YEI erau în căutarea unui loc de muncă sau urmau un program educațional sau de formare, dobândiseră o calificare sau desfășurau o activitate, inclusiv pe cont propriu.

¹⁴ Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 215/2014 al Comisiei din 7 martie 2014.

¹⁵ A se vedea nota de subsol 11.

¹⁶ 96 % dintre aceștia sunt raportați de 10 state membre (ES, FR, IT, DE, BE, IE, PL, GR, NL, PT).

Până la sfârșitul anului 2015, implementarea operațiunilor în **domeniul ocupării forței de muncă** (OT8) era în desfășurare în toate statele membre, chiar dacă în grade diferite în ceea ce privește diferitele priorități investiționale. Intervențiile din FSE care vizează creșterea accesului la piața muncii ajung deja în mod corespunzător la șomeri (1,1 milioane) și la persoane inactive (230 000). Implementarea operațiunilor legate de activitățile independente și de îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate a avut un început relativ lent.

- *În Polonia, programul național finanțat din FSE a acordat sprijin unui număr de 122 900 de participanți, dintre care 110 600 erau șomeri (90 % din toți participanții), 11 100 erau persoane inactive (9 %) și 1 200 aveau un loc de muncă. Ca urmare a acestui program, 46 600 de persoane și-au găsit un loc de muncă, 7 500 de persoane au dobândit calificări și 1 500 de persoane au început un program educațional sau de formare.*
- *Suedia este unul dintre statele membre în care implementarea YEI a progresat rapid. 6 215 tineri (cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani) au participat la activități sprijinite din YEI, ceea ce reprezintă 31 % din cei 20 000 de participanți vizați până în 2018. 3 362 de participanți au finalizat activitățile înainte de sfârșitul lunii decembrie 2015, 25 % dintre aceștia și-au găsit un loc de muncă cu normă întreagă și alți 25 % și-au găsit un loc de muncă cu fracțiune de normă.*

Caseta 4: Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor (YEI)

Comunicarea Comisiei „*Garanția pentru tineret și Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, după trei ani*”¹⁷ a furnizat deja informații importante cu privire la primele rezultate înregistrate de YEI.

În pofida eligibilității timpurii a YEI (începând de la 1 septembrie 2013) și a prefinanțării suplimentate în 2015, statele membre s-au confruntat cu provocări, care au avut drept rezultat o implementare pe teren mai redusă decât cea anticipată. RAI raportează că statele membre au făcut demersuri pentru a depăși aceste provocări, prin consolidarea și ajustarea structurilor, a procedurilor și a instrumentelor de implementare. Vasta majoritate a programelor sprijinite de YEI (75 %) identifică implementarea YEI ca fiind în întregime sau în mare parte conformă cu planificarea lor inițială. Acesta este un semnal foarte pozitiv pentru implementarea viitoare. Până la sfârșitul anului 2015, dintre cei 501 000 de participanți tineri care au luat parte la o operațiune sprijinită din YEI:

- 203 000 au făcut obiectul unei intervenții YEI, inclusiv 80 250 de șomeri pe termen lung;
- 82 000 primiseră, la finalizare, o ofertă de muncă, de educație continuă, de ucenicie sau de stagiu;
- și 109 000 se aflau într-un program educațional sau de formare, dobândiseră o calificare sau aveau un loc de muncă după o intervenție YEI.

Până la sfârșitul lunii iulie 2016, statele membre declaraseră deja că 1,4 milioane de tineri au beneficiat de YEI.

Incluziunea socială (OT9) este domeniul în care, după OT10 - Educație și formare profesională - se poate observa cel mai notabil progres în ceea ce privește FSE. Primele date cu privire la implementare sunt promițătoare. Dintre cei 631 000 de participanți la FSE, 39,8 % proveneau din gospodării fără persoane ocupate, iar 32,1 % erau migranți, de origine străină sau care făceau parte dintr-o minoritate - ceea ce demonstrează interesul acordat celor care au nevoie cel mai mult de sprijin. 55 000 de participanți și-au găsit deja un loc de muncă.

Progresul în cadrul FEDR înregistrat până la sfârșitul lui 2015 în ceea ce privește sprijinul acordat infrastructurii de sănătate a fost marginal. Sprijinul acordat strategiilor de dezvoltare urbană integrată selectate are ca obiect 1,7 milioane de persoane (5 % din obiectivul stabilit).

- *În Țările de Jos, 94 000 de participanți îndepărtați de pe piața muncii au beneficiat de sprijin din FSE în cadrul axei incluziunii active, din care 89 % erau participanți defavorizați și 49 % tineri cu vârsta mai mică de 25 de ani.*
- *Germania a inițiat un program de formare la locul de muncă, prin care a acordat sprijin lingvistic unui număr de până la 20 000 de participanți proveniți din familii de migranți.*
- *În Bulgaria, a fost acordat sprijin grupurilor vulnerabile (persoane vârstnice și persoane cu handicap de toate vârstele) prin servicii sociale și medicale integrate, în toate cele 28 de regiuni ale țării. 14 000 de persoane vârstnice și de persoane cu handicap permanent și incapacitate de a se întreține au fost sprijinite de 13 600 de asistenți personali și prin furnizarea de servicii integrate care facilitează accesul la servicii sociale și de asistență medicală, la autovehicule specializate, la consiliere psihologică profesională și la proceduri de reabilitare.*
- *Au fost selectate 785 (din cele 2 530 planificate) de grupuri de acțiune locală LEADER (GAL) finanțate din FEADR. Acestea acoperă 24 % din populația rurală totală, sau 69 de milioane de locuitori (ținta este de 57 % din populația rurală totală). Proiectele Leader din Suedia, din Finlanda și din Germania au sprijinit incluziunea socială a migranților prin activități care variază de la integrarea socio-culturală la inițiative cu o perspectivă pe termen mai lung, care urmărește integrarea acestora pe piața muncii.*
- *În Danemarca și în Suedia au fost selectate proiecte în cadrul FEPAM, care sprijină capacitatea de inserție profesională și mobilitatea forței de muncă în comunitățile costiere.*

¹⁷ Comunicarea COM(2016) 646 final din 4 octombrie 2016, *Garanția pentru tineret și Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, după trei ani.*

Investițiile în educație și în formare profesională (OT10) au înregistrat de asemenea un progres semnificativ în ceea ce privește implementarea, având ca obiect 539 000 de participanți, dintre care cel puțin 47 % absolviseră doar ciclul primar și ciclul gimnazial de învățământ, iar 83 000 de participanți dobândiseră deja o calificare datorită sprijinului din FSE până la sfârșitul anului 2015.

- În Portugalia, bursele acordate în cadrul programului operațional „Capital uman” au oferit un acces mai bun la oportunitățile de a urma cursuri de învățământ universitar unui număr de aproape 50 000 de participanți. În plus, peste 60 000 de participanți au beneficiat deja de cursuri profesionale.
- Lituania a sprijinit, prin FEDR, crearea a 42 000 de noi spații în cadrul infrastructurii de îngrijire a copiilor sau de învățământ.

3.4. Consolidarea capacității instituționale și a eficienței administrației publice

În total, au fost programate aproximativ 6 miliarde EUR pentru sprijinirea consolidării capacității instituționale și a eficienței administrației publice, în principal din FSE, însă și cu sprijin planificat din FEDR. Până la sfârșitul anului 2015, proiectelor le-au fost alocate peste 11 % din bugetul total.

Operațiunile selectate până la sfârșitul anului 2015 au o valoare totală de 680 de milioane EUR. Proiectele sunt implementate în BG, EE, FR, HR, IT, PL și în cadrul Interreg. 97 000 de membri ai personalului administrației publice au fost sprijiniți de FSE, iar statele membre au raportat 31 de proiecte care vizează administrațiile publice sau serviciile publice la nivel național, regional sau local. În cadrul sprijinului planificat din FEDR, programele Interreg au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește selectarea proiectelor pentru sprijin.

3.5. Progresul privind implementarea instrumentelor financiare

RAI din 2016 au inclus, de asemenea, prima raportare detaliată privind instrumentele financiare până la sfârșitul anului 2015. Imaginea generală este pozitivă, 21 de state membre raportând progrese în ceea ce privește instrumentele financiare. Volumul total al contribuțiilor programelor alocate instrumentelor financiare se ridică la 5 737 de milioane EUR (dintre care 5 163 de milioane sunt dedicate fondurilor ESI). Circa 20 % din sumele angajate au fost plătite instrumentelor financiare (aproape exclusiv în cadrul FEDR și FC). Există diferențe semnificative între statele membre în ceea ce privește implementarea instrumentelor financiare în această etapă timpurie, unele state fiind în etapa de finalizare a evaluărilor *ex ante*, în timp ce alte instrumente financiare au demonstrat deja rezultate concrete în ceea ce privește obținerea de fonduri și resursele utilizate pentru investiții suplimentare.

Progresele înregistrate până la sfârșitul anului 2015 cu privire la implementarea instrumentelor financiare, prezentate în funcție de fond și de temă, au fost incluse în rezumatele datelor publicate de Comisie la 30 noiembrie 2016¹⁸.

¹⁸ Rezumatele datelor din 2016 în temeiul articolului 46 alineatul (4) din RDC:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/summary_data_fi_1420_2015.pdf

3.6. Interreg

Programele Interreg finanțate din FEDR care intră sub incidența obiectivului de cooperare teritorială generaseră, până la sfârșitul anului 2015, un volum financiar de 900 de milioane EUR pentru proiectele selectate (7,4 % din valoarea planificată). Primele semne ale progresului fizic înregistrat în cadrul INTERREG sunt reflectate în indicatorii agregați (a se vedea mai sus), în unele exemple furnizate în contextul temelor-cheie pentru investiții și pe pagina „țării” Interreg de pe platforma de date deschise pentru fondurile ESI.

4. CONSOLIDAREA EVALUĂRII PROGRAMELOR

Pentru perioada 2014-2020, se pune un accent mai puternic asupra necesității de evaluare a efectelor politicilor cofinanțate prin programele sprijinite din fondurile ESI. Programele definesc obiective care sunt specifice și precizează modificarea urmărită prin investiții. Evaluările sunt esențiale pentru a confirma dacă aceste modificări au loc și dacă contribuțiile efectuate prin programe ajută la îndeplinirea obiectivelor lor specifice.

Până la sfârșitul anului 2015, existau puține evaluări ale rezultatelor și ale impactului referitoare la perioada 2014-2020, în mare măsură din cauza unui volum insuficient de proiecte finalizate. Excepția principală se referă la Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, în cazul căreia, până în iunie 2016, se finalizaseră 19 evaluări naționale. Studiile și evaluările care au fost realizate de programe în intervalul 2014-2015 s-au concentrat pe evaluarea *ex-post* a programelor 2007-2013 și pe problemele legate de implementare aferente perioadei 2014-2020. Potrivit planurilor de evaluare, este probabil ca acest model să se repete în 2016 și în 2017.

Deși evaluările efectiv realizate au fost, în mod justificat, puține ca număr, programele politicii de coeziune au fost active în ceea ce privește elaborarea planurilor de evaluare în conformitate cu obligațiile pentru perioada 2014-2020. În timp ce în cazul FEADR și FEPAM, planurile de evaluare au fost adoptate ca parte a programelor operaționale, în cazul fondurilor politicii de coeziune, planurile de evaluare trebuie să fie definite într-un termen de 12 luni de la adoptarea programului. În prezent, sunt deja instituite în mare măsură planuri de evaluare pentru a îndeplini această obligație. Comisia a examinat planurile de evaluare primite până la 30 iunie 2016, care confirmă faptul că în cadrul programelor se desfășoară activități fără precedent pentru a furniza o evaluare mai solidă a implementării și a realizărilor.

Planurile de evaluare sunt clare cu privire la guvernarea evaluării și la comunicarea rezultatelor. Ele sunt însă mai puțin clare cu privire la modelul și metodele de evaluare, precum și cu privire la disponibilitatea datelor și sisteme. Comisia consideră că planurile pentru programele politicii de coeziune ar trebui să fie revizuite în mod periodic și că vor avea nevoie de îmbunătățiri suplimentare în special în legătură cu acele aspecte care necesită o expertiză mai specifică în cadrul planificării și al realizării evaluărilor, precum și în legătură cu consolidarea numărului de evaluări și furnizarea de dovezi ale impactului mai devreme decât termenul planificat în prezent în anumite cazuri, pentru a oferi informații necesare elaborării viitoare a politicilor.

Un document de lucru al serviciilor Comisiei separat¹⁹ oferă o prezentare de ansamblu detaliată a evaluărilor prezentate până acum și a efortului de evaluare planificat în perioada 2014-2020. Acesta descrie, de asemenea, diferitele axe de lucru urmărite de Comisie pentru a sprijini activitatea programelor (colaborare în rețea, orientări, servicii de asistență etc.) și activitatea de evaluare care este planificată de Comisie în anii următori.

Separat, propriile evaluări *ex post* ale Comisiei pentru perioada 2007-2013 sunt sau vor fi în curând finalizate²⁰.

5. CONCLUZII

Programele finanțate din fondurile ESI reprezintă un instrument major de investiții al Uniunii Europene, fiecare regiune și fiecare țară din Uniunea Europeană beneficiind de această politică. Cadrul său juridic îmbunătățit pentru perioada de programare 2014-2020 aduce o inovare politică semnificativă, contribuind la inițiativa *Bugetul UE concentrat pe rezultate*. Ca parte a reformei, a fost introdusă o serie de elemente moderne pentru a furniza investiții de înaltă calitate. Punerea în practică a acestei abordări noi și ambițioase în statele membre și în regiuni a necesitat, în faza de început, timp și resurse necesare pentru a asigura instituirea condițiilor necesare unor cheltuieli eficiente. Aceasta a coincis cu efortul de finalizare a programelor 2007-2013, pentru a exploata pe deplin oportunitățile de investiții oferite.

În prezent, este imperativ ca implementarea noilor programe să fie accelerată în întreaga Uniune Europeană. În special, trebuie să fie accelerate selectarea unor proiecte de bună calitate și implementarea lor efectivă, pentru ca ambițiile cu privire la investiții să devină realitate și pentru ca cetățenii și întreprinderile noastre să poată să se bucure de beneficiile socioeconomice preconizate. De asemenea, statele membre trebuie să prezinte Comisiei, cu mai multă promptitudine, un raport al cheltuielilor pentru a putea permite o bună execuție a bugetului UE.

Selectarea proiectelor și cheltuielile efectuate pe teren oferă o imagine mai exactă a implementării decât cea oferită de executarea plăților UE. Datele obținute din monitorizarea financiară aferentă anului 2016 arată că accelerarea implementării a început deja, cu investiții de 128,8 miliarde EUR - 20,2 % din totalul alocat perioadei - alocate unor proiecte specifice până în toamna anului 2016, în comparație cu 58,8 miliarde EUR până la sfârșitul anului 2015. Aceste date mai recente arată că există un progres mai omogen în majoritatea statelor membre și în cadrul majorității temelor. Evoluția acestor tendințe va fi evaluată în mod suplimentar în contextul ciclului de raportare 2017.

Ciclul de raportare a programului de la mijlocul anului 2017, care implică rapoarte cuprinzătoare cu privire la program până în iunie 2017 și rapoarte intermediare naționale până la sfârșitul lui august 2017, va oferi o imagine mai detaliată a implementării, a progresului

¹⁹ Documentul SWD(2016) 447 disponibil la următoarea adresă: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/stages-step-by-step/strategic-report/

²⁰ În ceea ce privește evaluarea *ex post* a FEDR/FC pentru perioada 2007-2013 – SWD (2016) 318 din 19 septembrie 2016: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp1_sw_d_report_en.pdf. În ceea ce privește evaluarea *ex post* a FSE pentru 2007-2013 – evaluarea va fi disponibilă la următoarea adresă: [://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=701](http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=701)

înregistrat cu privire la obiectivele investiționale și politice și va aduce o raportare mai calitativă. În special, aceste rapoarte vor conține mai multe informații și vor evalua implementarea pe baza unei liste de aspecte strategice²¹, incluzând de exemplu informații cu privire la:

- o evaluare a contribuției la îndeplinirea obiectivelor Europa 2020, la misiunile specifice fondurilor, inclusiv la punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice fiecărei țări în cadrul semestrului european;
- un prim raport cu privire la progresul înregistrat în legătură cu obiectivele de etapă financiară și fizice în cadrele de performanță, care trebuie utilizate pentru acordarea rezervei de performanță în 2019;
- un inventar al finalizării planurilor de acțiune legate de condiționalitățile *ex ante* rămase. (În cazul nefinalizării planurilor de acțiune din cauza neîndeplinirii condiționalităților *ex ante*, Comisia poate suspenda plățile pentru programul sau programele vizate în 2017.);
- punerea în aplicare de mecanisme în vederea asigurării coordonării, pe de o parte, dintre fondurile ESI și alte instrumente de finanțare ale Uniunii și naționale și, pe de altă parte, cu BEI (pentru a include sinergiile și complementaritatea cu Fondul european pentru investiții strategice).

Aceste rapoarte de la statele membre vor fi sintetizate de Comisie într-un raport strategic până la sfârșitul anului 2017.

²¹ A se vedea articolul 52 din RDC.

ANEXE

Anexa 1.1: Fonduri ESI - implementarea financiară în funcție de obiectivul tematic raportat de programe (selectarea proiectelor) 31 decembrie 2015 (milioane EUR)

OT	Obiective tematice	Investiții totale planificate	Costul total eligibil al proiectelor selectate, la sfârșitul anului 2015					Rata de selectare a proiectelor	
			FEDR	FEADR	FSE/YEI	FC	FEPAM		Total
01	Cercetare și inovare	59 549,3	3 230,8	147,6	-	-	-	3 378,4	5,7 %
02	Tehnologii ale informației și comunicării	18 297,6	629,9	106,7	-	-	-	736,7	4,0 %
03	Competitivitatea IMM-urilor	83 593,6	3 145,9	4 294,3	-	-	36,4	7 476,6	8,9 %
04	Economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon	52 777,2	1 131,3	1 129,7	-	13,0	-	2 274,0	4,3 %
05	Adaptare la schimbările climatice și prevenirea riscurilor	37 783,6	263,1	6 176,0	-	115,0	-	6 554,2	17,3 %
06	Protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor	72 316,2	196,5	6 587,4	-	663,0	126,1	7 573,0	10,5 %
07	Infrastructuri ale rețelelor de transport și energie	66 659,5	648,3	-	-	3 491,3	-	4 139,6	6,2 %
08	Locuri de muncă sustenabile și de calitate	46 390,9	29,9	199,2	6 226,2	-	1,6	6 456,9	13,9 %
09	Incluziune socială	53 551,9	73,9	821,3	4 071,5	-	-	4 966,8	9,3 %
10	Educație și formare profesională	42 315,6	79,8	128,1	5 542,0	-	-	5 749,8	13,6 %
11	Administrație publică eficientă	6 080,2	180,2	-	500,5	-	-	680,7	11,2 %
12	Regiuni ultraperiferice și zone slab populate	220,5	47,8	-	-	-	-	47,8	21,7 %
MI	Măsuri întrerupte	928,0	-	-	-	-	-	-	0,0 %
	Obiective tematice multiple (FEDR/FC/FSE)	78 980,5	3 046,1	-	2 986,7	44,4	-	6 077,2	7,7 %
AT	Asistență tehnică	18 712,1	1 159,4	298,7	851,6	363,7	1,0	2 674,3	14,3 %
	Total	638 156,7	13 862,9	19 889,0	20 178,5	4 690,4	165,1	58 786,0	9,2 %

Sursă: Comisia, pe baza datelor raportate de programe

**Anexa 1.2: Fonduri ESI - implementarea financiară în funcție de obiectivul tematic raportat de programe (selectarea proiectelor)
Toamna 2016 (milioane EUR)**

OT	Obiective tematice	Cuantumul total programat 2014-2020	Costul total eligibil al proiectelor selectate, în toamna anului 2016					Rata de selectare a proiectelor	
			FEDR	FEADR	FSE/YEI	FC	FEPAM		Total
01	Cercetare și inovare	59 549,3	10 196,8	321,2	-	-	-	10 518,0	17,7 %
02	Tehnologii ale informației și comunicării	18 297,6	1 816,5	370,7	-	-	-	2 187,2	12,0 %
03	Competitivitatea IMM-urilor	83 593,6	8 532,7	7 831,7	-	-	36,4	16 400,8	19,6 %
04	Economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon	52 777,2	2 709,8	1 518,8	-	1 174,0	-	5 402,6	10,2 %
05	Adaptare la schimbările climatice și prevenirea riscurilor	37 783,6	497,1	8 555,7	-	1 178,0	-	10 230,7	27,1 %
06	Protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor	72 316,2	1 734,5	9 464,8	-	2 393,4	126,1	13 718,8	19,0 %
07	Infrastructuri ale rețelelor de transport și energie	66 659,5	3 474,4	-	-	7 751,7	-	11 226,0	16,8 %
08	Locuri de muncă sustenabile și de calitate	46 390,9	247,2	498,2	11 222,4	-	1,6	11 969,4	25,8 %
09	Incluziune socială	53 551,9	939,6	2 670,9	7 100,1	-	-	10 710,6	20,0 %
10	Educație și formare profesională	42 315,6	951,8	226,5	7 584,8	-	-	8 763,1	20,7 %
11	Administrație publică eficientă	6 080,2	378,1	-	909,2	-	-	1 287,3	21,2 %
12	Regiuni ultraperiferice și zone slab populate	220,5	234,0	-	-	-	-	234,0	106,1 %
MI	Măsuri întrerupte	928,0	-	-	-	-	-	-	0,0 %
	Obiective tematice multiple (FEDR/FC/FSE/FEPAM)	78 980,5	10 381,4	-	4 800,7	917,1	356,8 ⁽²⁾	16 456,1	20,4 %
AT	Asistență tehnică	18 712,1	2 213,3	490,4	1 588,9	902,0	-	5 195,6	27,8 %
	Total	638 156,7	44 307,1	31 948,8	33 206,1	14 316,1	521,9	124 300,0	19,4 %
	Raportare ad-hoc (ES)		4 500,0						
	Total corectat	638 156,7	48 807,1	31 948,8	33 206,1	14 316,1	521,9	128 800,0	20,2 %

Sursă: Comisia, pe baza datelor raportate de programe

Observații: ⁽¹⁾ Pentru informații suplimentare privind sursa acestor date, a se vedea notele de subsol ale anexei 2.2.

⁽²⁾ Raportare ad hoc de către programele finanțate prin FEPAM până la sfârșitul lui octombrie 2016.

Anexa 2.1: Fonduri ESI - implementare financiară pe stat membru, raportată de programe (selectarea proiectelor) – 31 decembrie 2015 (milioane EUR)

	Cuquantumul UE alocat 2014-2020	Cuquantumul total programat 2014-2020 (UE și resortisanți)	Costul total eligibil al proiectelor selectate la sfârșitul anului 2015	Rata de selectare a proiectelor
AT	4 923	10 655,0	1 679,1	15,8 %
BE	2 710	6 040,8	2 146,7	35,5 %
BG	9 878	11 734,0	912,6	7,8 %
CY	874	1 120,0	3,0	0,3 %
CZ	23 980	32 291,4	966,4	3,0 %
DE	27 935	44 756,4	8 085,8	18,1 %
DK	1 540	2 264,7	419,9	18,5 %
EE	4 459	6 003,1	1 178,7	19,6 %
ES	37 401	53 278,1	1 077,9	2,0%
FI	3 759	8 423,6	2 593,0	30,8 %
FR	26 736	45 784,5	5 760,2	12,6 %
GR	20 352	24 965,4	1 104,3	4,4 %
HR	10 742	12 677,1	1 993,6	15,7 %
HU	25 014	29 646,7	1 727,5	5,8 %
IE	3 358	6 131,4	1 771,6	28,9 %
IT	42 668	73 624,4	3 620,6	4,9 %
LT	8 386	9 947,2	873,0	8,8 %
LU	140	456,4	88,3	19,4 %
LV	5 634	6 908,0	605,3	8,8 %
MT	828	1 023,9	15,6	1,5 %
NL	1 881	3 731,6	231,9	6,2 %
PL	86 095	104 899,0	4 495,4	4,3 %
PT	25 793	32 691,9	4 956,1	15,2%
RO	30 838	36 447,5	1 001,0	2,7 %
SE	3 647	7 980,0	1 936,0	24,3 %
SI	3 875	4 896,1	464,4	9,5 %
SK	15 344	20 078,2	925,4	4,6 %
TC	9 239	12 414,6	906,9	7,3 %
UK	16 417	27 285,6	7 246,1	26,6 %
Total general	454 446,7	638 156,7	58 786,0	9,2 %

Sursă: Comisia, pe baza datelor raportate de programe

Anexa 2.2: Fonduri ESI - implementare financiară pe stat membru, raportată de programe (selectarea proiectelor) – toamna anului 2016 (milioane EUR)

	Cuquantumul UE alocat 2014-2020	Cuquantumul total programat 2014-2020 (UE și resortisanți)	Costul total eligibil al proiectelor selectate în toamna anului 2016	Rata de selectare a proiectelor
AT	4 923	10 655,0	2 011,2	18,9 %
BE	2 710	6 040,8	2 538,5	42,0 %
BG	9 878	11 734,0	2 846,6	24,3 %
CY	874	1 120,0	56,9	5,1 %
CZ	23 980	32 291,4	3 092,4	9,6 %
DE	27 935	44 756,4	13 466,6	30,1 %
DK	1 540	2 264,7	651,6	28,8 %
EE	4 459	6 003,1	2 187,6	36,4 %
ES	37 401	53 278,1	7 086,4 ¹	13,3 %
FI	3 759	8 423,6	3 401,7	40,4 %
FR	26 736	45 784,5	9 481,7	20,7 %
GR	20 352	24 965,4	2 991,7	12,0 %
HR	10 742	12 677,1	1 148,9	9,1 %
HU	25 014	29 646,7	11 578,2	39,1 %
IE	3 358	6 131,4	2 058,7	33,6 %
IT	42 668	73 624,4	10 394,8	14,1 %
LT	8 386	9 947,2	2 248,4	22,6 %
LU	140	456,4	92,4	20,2 %
LV	5 634	6 908,0	1 654,0	23,9 %
MT	828	1 023,9	185,1	18,1 %
NL	1 881	3 731,6	1 019,0	27,3 %
PL	86 095	104 899,0	14 314,2	13,6 %
PT	25 793	32 691,9	11 063,9	33,8 %
RO	30 838	36 447,5	2 617,1	7,2 %
SE	3 647	7 980,0	2 689,1	33,7 %
SI	3 875	4 896,1	1 073,0	21,9 %
SK	15 344	20 078,2	3 436,7	17,1 %
TC	9 239	12 414,6	2 849,8	23,0 %
UK	16 417	27 285,6	10 207,3	37,4 %
Total general	454 446,7	638 156,7	128 443,2	20,1 %
Raportare ad hoc FEPAM 30/10/2016			356,8	
Total cu FEPAM			128 800,0	20,2 %

Sursă: Comisia, pe baza datelor raportate de programe

Observații:

În anexele 1.2 și 2.2, perioada acoperită de datele financiare raportate de fond este următoarea:

1. Pentru programele din cadrul politicii de coeziune, cele mai recente date cu privire la selecția proiectelor se referă la 30 septembrie 2016. Pentru ES, s-a raportat alocarea sumei de 4 500 de milioane EUR până în toamna anului 2016 în cadrul FEDR (raportare ad hoc).
2. Pentru programele din cadrul FEADR, cele mai recente date cu privire la selecția proiectelor se referă la 31 august 2016.
3. Pentru programele din cadrul FEPAM, cele mai recente date raportate în mod oficial cu privire la selecția proiectelor se referă la 31 decembrie 2015. Raportarea ad hoc suplimentară este adăugată separat, la sfârșitul tabelului de mai sus.

Datele financiare prezentate mai sus reprezintă o imagine rapidă a datelor notificate de programe, astfel cum sunt acestea înregistrate la 9 noiembrie 2016, și pot fi corectate ulterior sau completate de programe, dacă acest lucru este necesar.

Următorul termen de raportare pentru programele din cadrul politicii de coeziune este 31 ianuarie 2017 (pentru datele financiare înregistrate până la sfârșitul anului 2016).